

Nautgriparæktarkerfið HUPPA er í stöðugri þróun

Huppa, afurða- og skýrsluhaldskerfi nautgriparæktarinnar, er í stöðugri þróun og unnið að mörgum hlutum til endurbóta þó allt af því komi ekki fyrir sjónir notenda. Margs konar vinnslur eru þess eðlis að verið er bæta vinnslu forritsins og fleira í þeim dúr. Þessi vinna er unnin í góðu samstarfi Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins og Tölvudeildar Bændasamtaka Íslands.

Eitt af því sem bættist við nú fyrr í haust eru endurbætur á frjósemiskýrslu búans. Þar var bætt við flipa með samantekt eða lykiltölum fyrir frjósemi á viðkomandi búi. Þar koma fram rauntölur búans s.l. 12 mánuði sem hægt er að bera saman við markmið sem eru útreiknaðir fastar miðaðir við að frjósemi sé í mjög góðu lagi. Þessi skýrsla á að geta hjálpað hverjum og einum við að greina stöðuna á sínu búi og leita ástæðna fyrir lakri frjósemi ef um það er að ræða.

Í frjósemiskýrslunni er gripunum skipt í þrjá hópa; kvígur, 1.kálfs kýr og eldri kýr. Fyrir hvern flokk eru svo birtar ákveðna lykiltölur eins og meðaltími frá burði að 1. sæðingu, fanghlutfall, sæðingar á kú/grip, bili milli sæðinga o.fl. Einnig kemur meðalaldur við 1. burð fram í skýrslunni sem og meðalaldur kvígna við 1. sæðingu.

Frjósemiskýrsla búans

Yfirlit	Kýr á fyrsta mjaltaskeiði	Eldri kýr	Kvígur						
Búa til PDF skjal									
Kýr á 1. mjaltaskeiði			Síð. 12 mánuði	Markmið	Eldri kýr			Síð. 12 mánuði	Markmið
Fjöldi burða	15	17	Sæddar kýr %	64	70%	Meðaltími frá burði að 1. sæð., dagar	83	60	
Sæddar kýr %	60	100%	Fjöldi kúa með meira en 78 daga frá burði að 1. sæð.	9	0	Fjöldi daga frá 1. sæð. að síðustu sæð.	18	10	
Meðalaldur við burð, mán	26,3	24	Fjöldi sæddra kúa	16	15	Fjöldi sæðinga	26	22	
Fjöldi kvígna eldri en 3ja ára við burð	0	0	Sæðingar á kú	1,6	1,4	Fanghlutfall við 1. sæðingu	67	70%	
Meðaltími frá burði að 1. sæð., dagar	86	60	Bil milli 1. og 2. sæð., dagar	19	+/-2	Bil milli 2. og 3. sæð., dagar	21	+/-2	
Fjöldi kúa með meira en 78 daga frá burði að 1. sæð.	3	0	Hlutfall dauðfæddra kálfa	0	0%				
Fjöldi daga frá 1. sæð. að síðustu sæð.	15	10							
Fjöldi sæddra kúa	9								
Fjöldi sæðinga	14								
Sæðingar á kú	1,6	1,4							
Fanghlutfall við 1. sæðingu	86	70%							
Bil milli 1. og 2. sæð., dagar	19	+/-2							
Bil milli 2. og 3. sæð., dagar	19	+/-2							
Hlutfall dauðfæddra kálfa	0	0%							
Kvígur, 15 mán. og eldri			Síð. 12 mánuði	Markmið	Burðir			Síð. 12 mánuði	Markmið
Fjöldi	10		Fjöldi burða	41	43	Þar af 1. burður	15	17	
Fjöldi kvígna eldri en 26 mán	1	0	Meðalaldur við 1. burð, dagar	26,3	24	Fjöldi kvígna eldri en 3ja ára við burð	0	0	
Sæddar kvígur %	100	100%	Meðaltími milli burða, dagar	370	365	Fjöldi kúa með meira en 390 daga milli burða	12	0	
Aldur við 1. sæðingu, mán.	14,8	15							
Fjöldi kvígna eldri en 2ja ára við 1. sæðingu	0	0							
Fjöldi sæddra kvígna	10	10							
Fjöldi sæðinga	13	12							
Sæðingar á kvígu	1,3	1,2							
Fanghlutfall við 1. sæðingu	80	80%							
Bil milli 1. og 2. sæð., dagar	18	19 +/-2							
Bil milli 2. og 3. sæð., dagar	197	19 +/-2							

Meðfylgjandi er skjámynd af frjósemiskýrslu á búi þar sem frjósmeini hlýtur að teljast í mjög góðu

lagi. Ef við lítum á nokkrar lykiltölur má sjá að 1. kálfs kýrnar á þessu búi bera að meðaltali 26,3 mánaða gamlar meðan að landsmeðaltal er nærri 29,5 mánuðum. Kvígurnar er einnig að meðaltali 14,8 mánaða við 1. sæðingu. Í skýrslunni má sjá að það líða að meðaltali 86 dagar frá burði til sæðingar hjá 1. kálfs kúnum en það sést líka að það eru þrjár þessara kúa sem eru með meira en 78 daga frá burði að 1. sæðingu. Þessar kýr eru því að hækka meðaltalið og þær hafa að öllum líkindum legið niðri nokkuð lengi eftir burð eða að bóndinn hefur ákveðið seinka næsta burði hjá þeim af einhverjum ástæðum. Við sjáum líka að það er búið að sæða 60% 1. kálfs kúnna eftir burð, það hefur þurft 1,6 sæðingar á kú og fanghlutfall við 1. sæðingu er 86%. Eitt af því sem vekur alveg sérstaka athygli þarna er bili milli sæðinga en það er 19 dagar milli 1. og 2. sæðingar og 19 dagar milli 2. og 3. sæðingar. Það er vísbending um að beiðslisgreining sé mjög góð og nákvæm og viðkomandi bóndi notar áreiðanlega tæki eins og gangmáladag talið til hjálpar.

Við skulum nú líta aðeins á frjósemi eldri kúnna. Það er búið að sæða 64% þeirra en markmiðið er 70%. Einhverjir kunna að spyrja af hverju markmiðið sé aðeins 70% og því er til að svara að endurnýjunarhlutfall kúastofnsins er yfir 30% og eðlilegt er að menn ætli ekki að halda öllum eldri kúm aftur. Auðvitað er best að þessi tala sé sem hæst, þ.e. að menn þurfi ekki að endurnýja mjög stóran hluta hjarðarinnar árlega. Við sjáum að það eru 9 kýr sem eru með meira en 78 daga frá burði til 1. sæðingar en hins vegar gengur vel að koma kálfi í kýrnar því það líða ekki nema 18 dagar frá 1. að síðustu sæðingu til jafnaðar. Þetta endurspeglast í fanghlutfallinu sem er 67% við 1. sæðingu og ekki þarf nema 1,6 sæðingar á kú. Ef við skoðum bili milli sæðinga þá sjáum við að bil milli 1. og 2. sæðingar er að jafnaði 29 dagar. Þarna hafa ein eða fleiri kýr legið niðri 1 gangmál og ástæðan gæti verið að þær hafi látið mjög snemma á meðgöngu. Til þess að greina hvaða gripi er um að ræða er hægt að fara í flipann „Eldri kýr“ og skoða tölur fyrir hvern og einn grip. Þannig má greina hjá hvað grip eða gripum vandamálið liggur.

Á þessu búi eru allar kvígur sæddar eins og sjá má og það er aðeins ein kvíga sem er eldri en 26 mánaða. Meðalaldur við 1. sæðingu er eins og áður sagði 14,8 mánuðir og það er engin kvíga eldri en tveggja ára við 1. sæðingu. Til þess að koma kálfi í kvígurnar hefur að jafnaði þurft 1,3 sæðingar og fanghlutfall við 1. sæðingu er 80%. Oft heyrir maður að menn vilji ekki sæða kvígurnar af því það haldi svo illa. Þessi bóndi hrekur þá fullyrðingu svo um munar þannig að það getur ekki verið ástæðan fyrir tregðu manna til að sæða kvígurnar. Bil milli sæðinga hjá kvígunum er að jafnaði 18 dagar milli 1. og 2. sæðingar og 197 dagar milli 2. og 3. sæðingar. Sú tala getur engan veginn talist eðlileg og því rétt að leita skýringa með því að skoða kvígurnar nánar undir flipanum „Kvígur“. Þó ekki fylgi neinar upplýsingar um einstaka gripi hér er rétt að fram komi að þarna var um einn grip að ræða sem hækkar meðaldagafjöldann svo um munar. Þessi kvíga hefur að öllum líkindum látið og er einmitt þessi eina óborna kvíga sem er orðin eldri en 26 mánaða.

Vonandi kemur þessi skýrsla notendum nautgriparæktarkerfisins Huppu að notum og hjálpar til við að bæta frjósemi kúastofnsins.